STOCKHOLMS-TIDNINGEN EESTLASTELE

Stockholms-Tidningens UPPL. C, Stockholms-Tidningen Eestlastele. ILMUB KUUS KORDA NADALAS — ei ilmu esmaspäeval. TOIMETUSE AADRESS: Stockholms-Tidningen, Estniska Redaktionen, Vattugatan 12, Stockholm. TELEFON: keskjaam 22 20 00, küsida Estniska Redaktionen. TALITUSE AADRESS: Stockholms-Tidningen, Distributionen, Stockholm 1, tel. 22 20 00, Fru Lill, KUULUTUSE HIND 44 ööri millimeeter. Kuulutuste hind tasuda peakontoris või saata rahakaardiga postarvele nr. 1501.

TELLIMISHIND: 1 kuu kr. 3.75, veerandaasta kr. 11.—, poolaasta kr. 22.—. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid. Tellimisblankeldi (Tidningsrekv.) saadaval igas postkontoris. Blankettile märkida ära tellimine on määratud: „Stock.-Tidn." O uppiaga med estnisk text. STOCKHOLMI SISELINNA tellijalt tasuda tellimishind ST postiarvele nr. 5686 märkidest: „Prenumeration för Estniska uppiaga". — STOCKHOLMI EESLINNADE tellijalt kehtib ülerilkile tellimiskord postkontorite kaudu, nagu ülalpool kirjeldatud. — POSTTELLIJATEL (kõik, väljaparandud Stockholmi eseline) AADRESSIMUUTTMISEL lista vastav 25 öörine blankett (Anhållan om tidningsförflyttning) millipe sisse anda endise elukoha postkontori.

STOCKHOLMI SISELINNA tellijatel teatada aadressimuudatustest talitusele: Stockholms-Tidningen, Prenumerationstjänst, Stockholm 1. — TELLIMISED VALISMAALE saata rahakaardiga postarvele nr. 36 83. TELLIMISHIND VALISMAALE: üks kuu Kr. 7.25, veerandaasta Kr. 21.75, poolaasta Kr. 43.50. Sama hind ka Saksamaale. Tellimised tulevad tasuda Rootsis. Ilmumata käskirjad hoitakse alles autori sellekohaset soovil, kuid mitte ele kolme kuu

Nr. 40 (1937) Pühapäeval, 17. veebruaril 1952 / 8. aastakäik Stockholms-Tidn. Tr., Sthlm. 1952.

UUS SUURSPIONAAZH PALJASTATUD

Kommunist andis venelastele andmed Põhja-Rootsi kaitse kohta

Pärast laevastiku-spioonI Anderssoni lugu on nüüd teine kõigi aegade suurim spionaazhilugu Rootsis avalikkuse ette rullumas. Nimelt on end. Norrlandi kommunistliku ajalehe Norrskensflammani toimetaja Johan Fritiof Enbom venelastele annud andmeid peagu kogu Norrlandi kaitsesüsteemi kohta. Enbom on vahistatud. Tõenäoliselt on ta vaid üks liili spiooniliigas, kuhu kuuluvad terve rida rohkem või vähem tuntud kommuniste. Seda spiooniligat on nüüd politsei paljastamas. Enbom on politseile annud osalise ülestunnistuse. Hiljuti lahkus ta kommunistlikust parteist — kuulduste järele, kuna tal olevat tekkinud südametunnistuse piinad isamaa reetmise pärast.

Kui Anderssoni huvi oli suunatud Rootsi rannakaitse vastu, siis Enbom on tegelenud peamiselt Rootsi põhjapiiri kaitse paljastamisega venelaste ülesandel. Ülesanne oli talle seda kergem, et ta ise oli pärit Bodeni lähedusest, kus asub Rootsi põhjapiiri kaitsele oluline kindlus ja suurem garnison. Ka oma sõjaväeteenistuse sooritas ta Bodenis, mis andis talle veelgi paremaid võimalusi kaitseseadmetega tutvumiseks. 1941—1947 töötas Enbom Bodenis raudteelasena.

1938 lõpetas Enbom reaalkooli Bodenis ja tuli seejärele Stockholmi, kus ta kommunistina sai koha rahvusvahelises punases abis, millene oli sel ajal üks kõrgemaid ametlikuid allasutusi. Selles organisatsioonis alustas ta tegevust ajakirjanikuna. Kõigepealt oli ta kaastöölinE Hispaania kodusõja puhul linnuna hakanud väljaandele „Solidaritet". Ta sõitis koos ühe kommunistliku grupiga ka Hispaaniasse kodusõja olukorraga tutvuma. Tõenäoliselt samal ajal sõlmis noormees ka kontaktid, mis viisid teda spioonI-tegevuseni.

Kui ta sõjaväeteenistusse kutsuti, sattus ta tagasi Bodenisse, kuhu ta jäi elama ka pärast vabanemist. Ta sai koha jaamaispektorina vähemalt Norrlandi jaamade juures, mis asuvad kõige olulisemates kaitsepiirkondades.

1947. a. palkas kommunistlik Norrskensflamman Enbomi oma lokaltoimetajaks Bodenisse ja aastal 1949 kutsuti ta lehe peatoimetuse liikmeks Luleå-sse. Kommunistliku ühurnalistina oli ta üks agaramaid agitaatoreid Põhja-Rootsi töölisklonnas rahulolematuse tekitamisel oma töötingimuste suhtes. Reporterina kasutas ta sageli ka fotoaparaati, relsides raudteed pidi ja raudteevandusites.

Stockholmi tagasi saabus Enbom mitkus mõõdunud aastal. Stockholmi saabudes olevat ta olnud pidevalt halvas tujus, mida pandi ta perekonnaelu raskuste arvele.

Ta töötas alul Separatori juures pakkimisosakonnas, kus ta vabanes 25. jaanuaril ja sai koha mingis masinkirjabüroos. Ta olevat viimasel ajal olnud tegev peamiselt kirjanduslikult ja üritanud romaani kirjutamist.

Julgeolekupolitsei, kes kahtlustas teda, jätgis hoolega tema tegevust ja käikusid, kuni paari päeva eest oli tõendmaterjal küllalt suur ja mees vahistati.

Prokurör on pöördunud sõjaväevõimude poole, et selgitada, kui suurt kahju Enbomi spionaazh on Rootsi riigikaitsele teinud. Sellest oleneb, millise paragrahi järele kohtu temale karistust nõuatakse.

Enbom olevat oma Norrlandis oleku ajal olnud äärmiselt huvitatud raadiolõusmustest ja on võimalik, et ta oma teateid sõja ajal otseselt raadio kaudu andis venelastele, eriti kus rootslased tol ajal olid tihti imestunud, kuidas venelased äärmiselt kiiresti, olid informeeritud sõjalíste liikumiste kohta Põhja-Rootsis.

Almukeed, kes peale sõjaväelasfe teadsid vägedellikumistest, olid raudteelased, kellede hulka tol ajal kuulus spioon, Kuuldavasti on pärast sõda kindlaks tehtud illegaalseid raadiosateld Põhja-Rootsist kuni 1950-da aastani.

Enbomi vanematekodus Bodeni läheduses korraldati julgeolekupolitsei poolt läbiotsimise. Mis sel puhul selgus, ei ole teada, kuid arvatavasti uuriti sel puhul ka spioonI „raadiohuvisid".

Enbom on oma tuttavate seletust mõõda olnud veendunud kommunist ja pidanud oma kohuseks teatada venelastele kõik, mis on ühenduses Rootsi riigikaitsega. Kuuldavasti ei ole ta ka vastu võinud tasu oma teenete eest venelastele.

1951. a. tekkis tal aga konflikt Norrskensflammani juhtkonnaga Luleås ja lahkus teenistusest, siirdudes Stockholmi. Ta olevat tuttavate seletust mõõda rootsi ajakirjanduselе seepeale muutnud oma poliitilisi vaateid ja lahkunud ametlikult ka kommunistlikust parteist. Sel puhul on tekkinud kahtlusi, kas ta pole parteist lahkunud korralduse peale. Teda lähemalt tuntud isikud arvavad aga, et ta on tunnud südametunnistuse piina oma spionaashi pärast. Kuidas lugu tõeliselt on, peab selguma lähemal ajal ja kohtuprotsessil. Et politsei loeb asja väga tõsiseloomuliseks, näitab juba asjaolu, et mehe nimi avaldati juba vahistamisel — vangistamisprotsessi ei ole veel peetud.

Politsei praegu ei anna aga andmeid selle kohta, mida Enbom on jutustanud, nähtavasti, et kergendada juurdluse käiku ja võimalike kaassüüdlaste paljastamist.

Fritiof Enbom, kes on sündinud 22-aastane, on mitmel korral kokku saanud Stockholmis ühe idasantkonna esindajaga ja kindlaks on tehtud kaks tema kohtumist, kus ta on üle annud olulisi sõjalisi andmeid Bodeni sõjalise piirkonna ning Luleå sadamakaitse kohta.

Politsei lähelepanu juhiti Enbomile kahe asjaolu tõttu — kõigepealt teatati, et kommunist on lahkunud oma elukohast ja tõenäoliselt sõitnud Stockholmi, kus ta uus asukoht ka lokaliseeritu. Mõni aeg hiljem avastas üks julgeolekuametnikke, kes rutiinikohasel peab sitma peal välismaalastel, et Enbom kohtub väga sageli ühe välismaalasega. Siis hakkas asi selguma.

Rootsi välisministeerium teatab, et politseivõimud ei ole ministeeriumi veel informeerinud spionaazhiafäärist. Selle tõttu ei ole veel ka ühelegi välisasitkonnale teatatud, et omal nende teenistuses seisev ametnik, s. o. seltsine, kes võttis vastu Enbomi raporte, oleks mõtlesnovitav Rootsis.

Enbomi spionaazh on toimunud tõlesti lahus Anderssoni spionaazhist. Seejuures on aga tema kirjavahetusõstee molnud sarnane Anderssoni ja venelaste vahel toimunule.

Kaitseminister alarmeeris ise politseid

Enbomi tegevusele oli heitnud valgust üks perekondlik pidu Stockholmi Aspuddens, kus viimastunud Enbom oli hakanud uhkeldama oma tegevusega ühe tuttava ees. See jutustas sündmusest omakorda ühele reservohvitserile, kes otseselt võttis telefonikontakt kaitseministri Torsten Nilssoniga. Kaitseministri korralduse järgaski siis asja uurimine julgeolekupolitsei poolt.

„Nagu viimaseid teated kõnelevad, on Enbom teinud teatavaid järeldandmisi ülekaulamisel, kuid keeldub kategooriliselt nimetamast oma kaastöölisi ja kontakte. Koos temaga on vahi all üks naisterahvas, kellega ta tutvus Luleås. Kui Enbom tuli Stockholmi, tuli ka naine järele ja tema oligi see, kes avas „maskinkrjutusbüroo" samas hoones, kus asub USA-saatkond!

Esimesel ülekuulamisel on naine seletanud, et Enbom on talle näidanud salajast raadiosaatjat, millist spioon peitnud Norrskensflammani ruumides. Enbom olevat ütelnud, et raadiosaatjat tarvitatakse sellistel juhtudel, kui pole võimalik võtta "normaalseid kontakte" venelastega.

Bjurå elanikud tuletavad meelde, et Enbomi on ühel korral külastanud võõras — kes aga polnud vählismaalane — ja kel oli rohkesti raha. Enbom tutvustanud meest oma "kirjastajana".

Muuhulgas märgitakse, et Enbom on Hispaanias kohanud ka teist tuntud suurspioonI Wollweberit, kes praegu on tegev Idaaaksas laevasabotööride väljaõppetamisel.

Enbomi kohta märgib Aftonbladet, et ta on kuni viimse ajani teinud kaastööd Ny Dagile, mis jätab mulje, et Enbomi "patukahetsus", millest tema tuttavad on ajalehtedele räkkinud ei ole olnud ehtne. Igal juhul olevat ta väitnud sõpradele, et ta on lahkunud kommunistlikust parteist "veendumuse muutuse" tõttu. Ny Dagis on ta kirjutanud filmiarvustusi.

Kol. H. Riipalu 40 a.

13. veebr. sai kol. Harald Riipalu Inglismaal 40 aastat vanaks. Niisiis on ületi mitu põhjust rõõmustamiseks, näiteks seeläegi, et meie lugupeetud sõjamees on kõigest 40 a. vana — s. o. vanuses, mida vahel nimetatakse alles meheikka jõudmise vanuseks ja et tal sellest hoolimata on seljataga juba hulga mehetegusid.

H. Riipalu sündis 13. veebr. 1912 a. Venemaal, tolleaegse Peterburgi külje all Volosovas, samanimelise mõisa rentniku pojana. Ilmasõja puhkedes asusid vanemad Eestisse ema poolt saadud pärandustalu pidamisele, Tartumaal, Saare vallas. Nagu igal maalapsel mõõdusid ta noorusaastad kohaliku külakooli ja karjapõlve vahel. Külakool asendus gümnaasiumi-põlves adraksipuudega koolivaheaegadel. 1932 a. kevadel lõpetas H. R. Treffneri gümnaasiumi klassika haru ning sama aasta sügisesemetril astus ta Tartu ülikooli õigusteaduskonda, organiseerudes korp! Sakalas.

Järgmise aasta suvel astus Harald Riipalu oma sõjaväekohustusiikku sundaega teenima Valgas 2. Jalaväepataljonis. Ja sellest peale algabki tema sõjamehe see. Lõpetanud aspirantide kursused reservohvitseride ettevalmistuseks, vabaneb sõjaväest pärast praktika ajal läbimat 7. Jalaväerügemendis. Aga juba nädal hiljem Kutsutakse ülemjuhataja korraldusel uuesti teenistusse Sõjakooli juurde instruktorporeerectitakse automaatselt punarmeesse. Teenistus n. n. Elva poligus lõpeb 2. juunil põgenemisega Velikaja jõe äärest. Järgneski lahingud saksaste poolel Lõuna-Eesti vahastamiseks kuni Pihkva langemiseni, siis lägi aasta sõjavangis viibimist Saksamaal. Seal vabanemult juba kolm päeva hiljem juba Tartus ss vormeerittavas 33. politseipataljonis, mille koosseisus ta kaasa lägi ka Stalingradi retke algul kõmpaniiülemana, pärast pätüli kt. 1943 a. sügisel juhtub teenistust Eesti leegionis; kus järgnevad teenistuskohad kompaniiülemast kuni rügemendiülemani ning lõpetamise ajal Eestist olude sunnil, samuti ka Kuramaa sõlapuist vähn tulekul diviisilõuna asetäitjana. Lahingutest Eesti diviisi koosseisus Neveli juures, Meerapalus, Narva jõel, Auveres, Sinimägedes — nendest kõigest oleme lugenud H. Riipalu, menukas raamatus "Kui võidelli kodupinna eest", kus ta enda isik on kõll päris tõenäoline! huitud. H. Riipalu sõjalisi teenel Rüütliristi ehtumisega.

Peale sõda oli Harald Riipalu lõpemale ansts tõitlaste sõjavangis Taanis ja tuli läbi Inglismaale, kus ta tänapäevani töötab Vabrikus. Kuid lõpupäevase töö kõrval on ta end innukalt grakendanud seltskondlikule tööle, eliles ERF Inglismaal juhatuse liige. Ta on ka IEO tööle kaasa andnud, alles valitud IEO Esinduskogu saadikuks Leedsi osak. poolt. Harald Riipalu on

Kol. H. Riipalu

riks aspirant-tõeõpatteenijana. Peale aastast teenistust sooritas ta kaseid vastavatud ohvitseride ettevalmistusklassis ning nüüd järgnevad aastad sõjakoolis, siis 1. Jalaväerügemendis Narvas, uuesti Tondil Lahingkoolis ja kõikidel sõjaväelistel kursustel neil aastail, mis vahe rügis korraldatud.

1940 a. jaanuaris vilakse teenistusse Tartu Malevasse, kuhu jääb kuni venelaste tulekuni ja iseseisvuse lõpuni. Järgneb lühike teenistuperiood veel eksigeterviras sõjaministeeriumis ja Tartus 2. Jalaväepataljonis, kuni Eesti sõjavägi inkorporeerub punarmeesse. Teenistus n. n. Elva poligus lõpeb 2. juunil põgenemisega Velikaja jõe äärest. Järgneski lahingud saksaste poolel Lõuna-Eesti vahastamiseks kuni Pihkva langemiseni, siis lägi aasta sõjavangis viibimist Saksamaal. Seal vabanemult juba kolm päeva hiljem juba Tartus ss vormeerittavas 33. politseipataljonis, mille koosseisus ta kaasa lägi ka Stalingradi retke algul kõmpaniiülemana, pärast pätüli kt. 1943 a. sügisel juhtub teenistust Eesti leegionis; kus järgnevad teenistuskohad kompaniiülemast kuni rügemendiülemani ning lõpetamise ajal Eestist olude sunnil, samuti ka Kuramaa sõlapuist vähn tulekul diviisilõuna asetäitjana. Lahingutest Eesti diviisi koosseisus Neveli juures, Meerapalus, Narva jõel, Auveres, Sinimägedes — nendest kõigest oleme lugenud H. Riipalu, menukas raamatus "Kui võidelli kodupinna eest", kus ta enda isik on kõll päris tõenäoline! huitud. H. Riipalu sõjalisi teenel Rüütliristi ehtumisega.

Peale sõda oli Harald Riipalu lõpemale ansts tõitlaste sõjavangis Taanis ja tuli läbi Inglismaale, kus ta tänapäevani töötab Vabrikus. Kuid lõpupäevase töö kõrval on ta end innukalt grakendanud seltskondlikule tööle, eliles ERF Inglismaal juhatuse liige. Ta on ka IEO tööle kaasa andnud, alles valitud IEO Esinduskogu saadikuks Leedsi osak. poolt. Harald Riipalu on

Tshehhi protest pagulasjuhtide konverentsi vastu

LONDON (STE) — Nagu Praha raadio teatab, olevat Tšehhi nukuvalitsus Briti saatkonnale Prahas esitanud "kõva protesti" Londonis 24 kuni 27. jaanuarini toimunud pagulasjuhtide konverentsi puhul. Inglise välisministeeriumi teatel on ülesil peetud kõnelustel saatnud protesti konverentsi pärast, kuid nende riikide nimed ei ole teatatud.

Tšehhoslovakkia protesteerib oma noodis eriti ägedalt inglise chitusministri Macmillani osavõtu pärast konverentsist, kes teatavasti esindas inglise valitsust ja tõi sooje tervitusi eriti inglise välisministrilt. Noodis öeldakse, et "on päris arusaamatu, et Inglismaa, kellel on diplomaatilikud juhted Tšehhoslovakkiaga, toetab nõlsugust konverentsi."

Macmillan ütles oma kõnes muide delegaatidele:

"Teie olete siin selleks koos, et demonstreerida maailmale, et Euroopa on üks keha, mida ei saa jäädavalt tükeldada; et meie sõilitame usku, et Euroopa rahvad peavad saavutama rahvusliku iseseisvuse ja isikliku vabaduse, kui inimkond oma arengus sarnaub intellektuaalse progressi poole ja tahab kasutada hiivanguks avastatud jõude, mis annavad talle võimu looduse üle. Kuigi oleme praegu murelikud, siis hoiame ikkagi kindlalt kinni lootusest, et Kõigevägevama juhtimisel luuakse kord Euroopas ja kogu maailmas õiglane rahu. Meie, kuuludes Euroopa Liikumise üldisesse organi, oleme alati alla kriipsutanud, et ühine Euroopa traditsioon seob meid kõike ja peab inspireerima rahvaid, et nende tagasivõidetud iseseisvus oleks viljakas ja efektiivne."

Võis muidugi ette arvata, et Macmillani osavõtt konverentsist ja tema sõnavõtt ei meeldinud Nõukogude Liidule ja ta andis kõva kõsu oma sabarakkudele, et nad vähemalt eslineksid protestiga. See näitab aga ühtlast, et konverents on raudeesriide taga laineid löönud, on ulatanud allasuutud rahvastekõrvu eetri kaudu ja on kommunistid rahutuks teinud.

Oma kasu teiste kasu kaudu

EESTI MEREMEESTE KUTSE LINE ORGANISATSIOON „Eesti Meremeeste Unioon" annab lainud aasta oktoobrist peale välja eesti meremeeste kutsehuvidele pühendatud ajakirja-bülleetaani, mis ilmub stensileeritud kujul ja kannab pealkirja „Eesti Meremees". Eesti Meremeeste Unioon on vabas maailmas üks suuremaid eestiaste organisatsioone. Temaerikaal tõuseb veel seeläbi, et ta, lähendatult EMU, kuuluub Rahvusvahelisse Transporttöölliste Föderatsiooni (I. T. F.), misugune võimas rahvusvaheline organisatsioon loeb oma liikmeskonda kogu maailmas 5 ja pool miljonit üksikliiget. Vastuvõtmisega ITF-i Eesti Meremeeste Unioonile, kuhu kuuluvad liikmetena nii laevade meeskonda kui juhtkonda kuuluvad meremehed, oli antud rahvusvaheline tunnustus, mis tõi kaasa ka tõhusa praktilise järelduse: ülemaailmse liidu toetusel toimub eesti meremeeste majandusliku olukorra parandamine ja üldine huvide kaitse. Tulemuste kontosse on juba võidud kirjutada kollektiivleping EMU ja laevaomanike vahel. Ka poliitilises mõttes omab EMU kuulumine ülemaailmsesse liitu erakordset tähendust. Vastuvõtmise järel ITF-i eesti meremehed ja kogu eesti kaubalaevastik tunnustati Eesti vabariigi meremeeskonnaks ja laevastikuks. Ja tõlesti põhjendatult võidi sel puhul väita: Eesti vabariik püsib edasi eesti meremeeste kaudu eesti laevadell

Kui EMU avaldas oma esimese bülleetaini, saatis sellesse oma tervitussõna ka ITF-i peasekretär Londonist O. Becu, kes muu seas kirjutas: „Esti meremehed pälvivad oma kaasvõitlejate poolt teistes maades erilist sümpaatiat ja poolehoidu. Selle asemel et passiivselt allistuda võõrale ülevõimule, on nad eelistanud pagulasehu raskusi, et võidelda vabaduse ja demokraatia eest. ITF tõetub samadele eesmärkidele. Meie võitsime seepärast erilise rahuldustundega Eesti Meremeeste UnioonI maikuul 1950 oma rõõdusse ja ma võin kinnitadd eesti meremeeste, et nemad meie rahvusvahelises sõprusperes võivad arvestada kogu toetusel, mida meie võime neile anda nende eesmärkide saavutamiseks." Olgu siin märgitud, et Rahvusvahelise Transporttöölliste Föderatsiooni (IFT) 22. kongress peetakse 16—23. juulini k. a. Stockholmis. Eesti Meremeeste Unioon võtab oma esindajate kaudu sellest kongressist osa tõlsõigusliku liikmena võrdselt alusell kõigi teiste maade meremeeste unioonidega. Eesti on sega ainuke raudeesriide tagune maa, kes kuulub ITF-i ja on esindatud suurel rahvusvahelisel kokkutulekul.

Hoolimata EMU poliitilisest tähendusest mele rahvuslike püüdlste seisukohast on EMU siiski alnult meremeeste kutsehuvisid kaitsev organisatsioon. Laevaomanike mõõdest ringidest on kuulda häälí, nagu tõhendaks eesti meremeeste omavaheline organiseeramine klassivõitluse ülespuhumist, mis võiks kahjustada eesti kaubalaevastikku investeeritud eesti rahvusliku kapitali ja selle akitivsust eestluse kasuks. Need arvamised püsivad küll väärarusaamistel. Ka eesti pagulaskond elab muidsas ühiskonnas ja allub kõigile selle reeglitele. Eks katsumud Eesti iseseisvuse saabumisel mõni vanem politikameks ja rahvajuht vabanemed natsiorganiseerumiste ühe mõtsi alla, nagu see oli loomulik tsaarivalitsuse päevil, kui kogu rahvas pidi oma jõu koondama venestuse kaudu ühvardava hävingu vastu. Kuid aeg näudis oma ja erakondlik diferentseeruminne ei saanud jääda tulemata. See lähendas ühtlasi ka meie ühiskonna majandusliike huvide grupeerumist. Tõsiliseeritud ühiskonnas ei tähenda teatud grupi omamehe majandushuvide eest seismine mingit klassivõitlust. Ja rahvuslik kapital on ka mõiste, mida tuleb lähemalt defineerida. Rahal, kapitalil ei ole iseenesest mingit rahvuslikku lõhna. Rahvuslikuks saab üks kapital alles rahvuslike tegude ijärel.

„Eesti Meremehe" vilmases kakskuunnorris (jaanuar-veebruar 1952) leidub muu seas artikkel — „Meremehed — Eesti iseseisvuse ristlisad", pühendatud iseseisvuse aastapäevaks, millles jutustatakse eesti meremeeste ohvrimeelsusest Eesti iseseisvuse võitluse finantseerimisel 1918. a. Artiklis on taitleritud Antsu Pilpi mälestusi, kuidas eesti meremehed — lihtsad madrused, tüürimehed ja kaptenid — laenasid meile Londoni-esindusele raha, ilma et nad oleksid sooovi avaldanud seda tagasi saada. Laen antl heas usus ja Eesti vabariik on selle tasunud, välja arvatud mõned meremehed, kes ei tahtnud oma kunagiste teuste hüvilamist.

Lehitsedes seni umbes 45 leheküljе suuruses ilmunud bülleetaine, leiame sealt pohi meremeeste kutsehuvidesse puutuvaid artikleid ja informatsioone, mis on ka loomulik. Suurt tähelepanu on pühendatud meremeeste majandusliku olukorra tõstmisele, seega palkade küsimusele. Refereeritakse nut kollektiivlepingut ja selgitatakse nut palkade kõrgendamise aktsioonI. Antakse edasi rida praktilisi asju: kuidas tõstab UnioonI peakontor Stockholmis, kuidas korraldatakse meremeeste puase rootsi võimude juures, edasi kuidas organiseerida juhtkonna sekstsioonI Unioonis. Antakse ülevaade tõõturust aastavahetusest. 29-protsendilisest lisatasukõismusest, vanusetasust jne. Eriosakonnad on „Eesti meremehe kirjakast" ja „Juhtkonna teated. Vulgustatakse olukordi eesti laevadel ja antakse näpunäiteid, kuidas sõda parandada. Joulunumbris jeiduis Jaan Latiku südamlik pöördumine meremeeste poole.

Eesti Meremeeste UnioonI peasekretär advokaat N. Metslov on igas numbris avaldamud juhtiva artikli eesti meremeeste akuutsete päevaprobleemide kohta. „Eesti Meremehe" vilmases numbris leidub temalt artikkel „Mis kasu on Unioonist?", kus muu seas öeldakse: "Tähtis on UnioonI majandusliik alus. Ei usu, et üksi unioon saaks palgavõitlust edukalt läbi viia, kui ta pole majandusliikult rippumatu ja kindlal majandusliikul alusel. Praegu on Unioon juba selle rippumatuse' teele sammumas. Nüüd võib ta juba julgelt räägida ja ei tarvitse endale toetusi võõraste juurest korjata. Meie meremehed võivad uhkel olla, et nende organisatsioon on viist küll alnuke paguluses, mis elab omal jõul ja ei ole rippuv ühegi võõra toetusest. Mõeldagu aga sellele, et eelduste loomine majandusliikuks aluseks ei sündinud üle öö. Meie ei saanud käsutada ühtegi laeva ega meremeest, et see vähkest osagi oma sisselulekust Unioonile annaks. Käega katsutavat kasu neeé meremehed oma organisatsioonist , toi ajal ei saanud, kuid elati lootusest tulevikule. Nende meeste panuse läbi saavutatud töövilja võivad aga praegu kõik eesti meremehed maistsa."

Tõõandjate ja tõõvõtjate igivana probleemi puhul kirjutab vilmases numbris üks juhtkonda kuuluv meremees, puudutades ka n. n. „rahvuslikku kapitali": „Tavalisel iga kõitis lelab vahendeld oma tublimate tõõliste meelepidamiseks — puht kapitali huvides — ilma mingi ideelise kaalutluseta. Eesti laevaomanikud püüavad aga vastupidisell oma tunnustusega nii tegasihoidlikud olla, kui vähegi võimalik. Väide, et nende majandusliik olukord ei võimalda normaalsemat käitumist, ei kannata arvustust. Vastukaaluks ideoloogiale Idest on läänemaailmas tutvustatud võtteid koostöö süvendamisest tõõandjate ja tõõvõtjate vahel, mis kõik suunavad ühele, igis kultuurses ühiskonnas olulisele põhimõttele: „Enda kasu teiste kasu kaudu." Pagulaskonna juhtivalle tegelaste ridades on ka inimesi, kellel kapitali laevas. Kui need inimesed ei ole veel jõudnud sellegi äratundmiseie, et oleks vajalik rakendada põhimõtet: „Enda kasu kaasmaalase kasu kaudu", siis meremehel ei ole küll põhjust imestada, et pagulaskond pöeb juhtkonnakritsi." Nende sõnade üle oleks põhjust järele mõelda.

Fakt.

Euroopa armee saatus näib olenevat otsusest Pariisis

PARIIS (ST) Reede õhtul peeti poliitilist olukorda Pariisis väga siingeks. Väljavaated, et sotsialistid laupäeval jätavad andmata oma vastuhäälel valitsuse poliitikale, olid küll suurenenud, kuid sellegipärast võidakse karta, et opositisoon saab enamuse 4 kuni 5 häälega. Juhtivates poliitilistes ringkondades arvestatakse, et nii kolme riigi kohtumine Londonis kui ka Atlandi konverents Lissabonis jäävad ära, kui Faure valitsus kukutatakse. Veel laupäeva hommikul oli ebaselge, kuidas sotsialistid hääletavad. Parjei juhatus pidas koo soleku selles asjas ja partei peasekretär Guy Mollet oli elavalt tegevuses eesmärgiga, et sotsialistid jätaksid oma hääled andmata ja seega päästaksid Faure valitsuse. Poliitilistes ringkondades ollakse arvamisel, et Mollet suudab veenda partei eksekutiivi ja selgeks teha, et Faure valitsuse langemine tooks kaasa katastrofaalseid tagajärgi Prantsusmaale.

On ette näha, et Mollet pörkub tugevale vastuseisule endise kaitseministri Mochi ja teiste partei juhtivate meestele poolt, kes soovivad, et nende 101 esindajat hääletaksid Euroopa armee vastu.

Ei ole aiiski võimatu, et valitsus suudab võita väikse enamusega. Valitsuse juht ja ta ministrid on kasutanud reedese päeva "leigete" rahvasaadikute oma poole võitmiseks.

Kui sotsialistid jätavad häälesekord andmata, siis et ole kriis Euroopa armee ümber kaugeltki mitte lahendatud, vaid edasi lükatud. Nad on igal juhul valmis hääletama Euroopa armee kava ratiftiseerimise vastu, kui selles ei tehta radikaalseid muudatusi.

Kuidas ka hääletuse tagajärg ei kujuneks, on raske mõista, millisel viisil suudetakse vältida kriisi Euroopa armee ja Saksa relvastumise suhtes. Valitsuse rinkondades liiguvad juba kuuldused, et peaminister Faure jätab Lissaboni minemata, kui valitsuse ettepanekut ei kiida heaks vähemalt pool parlamendi koosseisust. Teisel juhul ei pidavat ta end õigustatuks oma riigi nimel kõnelda.

Teised kuuldused väidavad, et välisminister Schuman lahkub otsekohe pärast hääletamist ja soovib, et uus välisminister esindaks Prantsusmaad Atlandi liidu konverentsil, kuna ta otseselt sattus parlamendi surve alla. Nimelt tehakse teda isiklikult vastutavaks välispolitilise krlisi pärast, mis nüüd on tekkinud. Teda süüdistatakse, et ta olevat olnud liig järelandlik Adenauerile ja sellega julgustanud Bonni valitsust esitama järjest suuremaid nõudmisi selleta, kui prantsuse avalikku arvamist on uimutatud etteku jutusega, et Euroopa armee suudab ära hoida saksa relvajõu tekkimise.

Nälb nii, et Schuman seisab valitsuses üsna isoleerituna, kus kolleegid arvavad, et ta prantsuse välispolitiikale on annud liig isikupärase joone.

LONDON (ST) Valitsuse kaotus laupäevaõhtusel hääletusel tooks kaasa ülimalt tõsiseid järeldusi Atlandi liidu programmile tulevikus, arvatakse Londonis.

WASHINGTON (TT—Reuter) Ameerika ametikul pool peetakse seda "suureks õnnetuseks", kui prantsuse parlament hääletab Euroopa armee kava vastu. Schuman kaotaks oma volitused ega suudaks enam esineda nendel rahvusvahelistel läbirääkimistel, mis algavad pühapäeval.

LONDON (TT—Reuter) Liidukantsler Adenauer pidas laupäeval läbirääkimisi Edeniga Saksa osavõtu üle Euroopa armees.

Oli oodata, et Adenauer saab kutse osaliselt kaasa teha neid läbirääkimisi valliministrite vahel Saksamaa küsimuses, mis edasi jõkati pineva poliitilise olukorra pärast Prantsusmaal.

Adenauer tahab diskuteerida peamiselt nelja küsimust, esiteks julgeoleku kontrolli tõõstusproduktsioonIga seoses, LääneSaksamaa majandusliikku osa Euroopa armees ja okupatsioonikuludes, järelejäänud sõjakurjategijate saatust ja Lääne-Saksamaa asendit Atlandi paktis.

● Pianist Juta Kippasto esineb 6. märtsil Kontserthoone väikeses saalis iseseisva kontserdiga — tema esimene avalik iseseisev kontsert Rootsis viibimise jooksul.

Millest JUTTU

Tellimised saata aadressil:
ILARI MEERITS
Skånegat. 109. 4 tr. c/o Kramming

KUPONG

Käesolevaga tellin noorte kogutesse „Seitse voosi" ..... eks. maksites tellimishinna 5 kr. 6.— postgiromunbrile 19 88 94; kogutees palun saata postilunagu.
(Ebasobiv kustutada)

Tellija nimi: .....

.....

Aadress: .....

Punased pakkusid N. Liitu Korea vaherahu valvuriks

TOKIO (AB) Väike sõna „jne" mängis laupäeval tähtsat osa Panmunjomis ja peale selle on Nõukogude Liite esimest korda mainitud läbirääkimiste juokul. Kommunistide delegaadid kindral Nam Il-il juhtimisel esitasid une revideeritud versioonI poliitilisse soovituste asjus valitsustele. Selle kohaselt toimuks uus konverents kolm kuud pärast vaherahu ja diskussioonI ajneks on esitatud: „Kõigi välismaiste vägede tagasitõmbamine Koreast, Korea küsimuse rahulik lahendamine, jne". Sõna „jne" tähendab nende varasemas ettepanekus seda osa, mis oli esitatud sõnastuses „arutada ka teisi küsimusi seoses rahuga Koreas".

Laupäevased läbirääkimised kestsid 15 minutit ja uus kohtumine lelab aset pühapäeval.

NÕUKOGUDE LIIT

Kõrgemad ametiisikud ei ole veel avaldanud oma seisukohta Nõukogude Liite esimesele korda mainitud läbirääkimiste juokul. Kommunistide delegaadid kindral Nam Il-il juhtimisel esitasid une revideeritud versioonI poliitilisse soovituste asjus valitsustele. Selle kohaselt toimuks uus konverents kolm kuud pärast vaherahu ja diskussioonI ajneks on esitatud: „Kõigi välismaiste vägede tagasitõmbamine Koreast, Korea küsimuse rahulik lahendamine, jne". Sõna „jne" tähendab nende varasemas ettepanekus seda osa, mis oli esitatud sõnastuses „arutada ka teisi küsimusi seoses rahuga Koreas".

Laupäevased läbirääkimised kestsid 15 minutit ja uus kohtumine lelab aset pühapäeval.

UNO peadelegaat admiral Joy teonitas ajakirjanikele, et see sõnastuse muudatus „võib tähendada üsna palju" ja et ta vojab nõga järelmõtlemiseks „jne" üle, enne kui ta võis öelda, mis ta arvab revideeritud kommunistide ettepanekust.

Vaherahu tingimuste järelvalve alamkomisjonis arutati neid erapooletuid riike, kes võiksid kõne alla tulla valuritena. Kommunistid panid ette Nõukogude Liidu, Poola ja Tšehhoslovakkia, kusjuures Rootsi, Norra ja Šveitsi nimetati UNO delegaatide poolt.

Komisjoni ülesandeks kujuneb inspekteerida sadamaid, et kumbki pool selle aja jooksul ei veaks kohale lisajõude.

Kommunistid on varem seletanud, et nad nõustuvad UNO ettepanekuga Roots, Norra ja Šveitsi kui vaherahu valvurite suhtes, kui UNO nõustub nende poolt esitatud valvuritega.

UNO poolel on aktsepteeritud Poola ja Tšehhoslovakkia järelvalve komisjoni koosseisus, kuid seevastu mitte Nõukogude Liit. Kui kommunistid küsisid selle tagasihükkamise põhjust, vastas kolonel Darrow: „See peaks olema üsna endastmõistetav."

● Kanadasse on Saksamaalt ümber asunud end. Maidla mõisa omanik, dr. Roland Maydell perekonnaga.

● Marokkost sõitis Kanadasse Arvo Taagepera, prof. K. Taagepera poeg. Ta asus Galgarys hr. Arnold Mathiesseni talu tööle.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Eesti keele ja kirjanduse loengud

Eesti keele ja kirjanduse loengud, mida peab Stockholmi ülikooli eesti keele lektor fil. lic. Henno Jänes, jäävad teisipäevaiks, 19. veebr. ära. Järgmised loengud lelavad aset teisipäeval, 26. veebr. kl. 18.00 ülikoolihoones Norrtullsg. 2, kuuldesaal 2.

KALMAR

Eesti Vabariigi aastapäeva

tähistamiseks korraldab Kalmari Eesti Seltsi piduliku koosvibimise 23. veebr. algusega kl.